

STUDIA ACADEMICA SLOVACA AKO MOST MEDZI DOMÁCOU A ZAHRANIČNOU SLOVAKISTIKOU

Jana Pekarovičová

*Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta
Gondova 2, Bratislava
E-mail: jana.pekarovicova@uniba.sk*

PEKAROVIČOVÁ, J. (2023): Studia Academica Slovaca as a Bridge between Domestic and Foreign Slovak Studies. In: *Slovenská reč*, 88/3, 242 – 259.

Abstract: The article introduces fundamental vectors and coordinates of the multi-faceted works of the Studia Academica Slovaca Centre for Slovak as a Foreign Language (SAS), which directly or in collaboration with departments of Slovak language and culture affiliated with universities abroad contribute to the development of Slovak studies. As a specialized research and teaching department at the Faculty of Arts of Comenius University in Bratislava, SAS educates foreign students studying at Slovak studies departments at the SAS Summer School and the Centre also offers a wide ranged presence in-class as well as distance teaching study program of Slovak studies during the academic year. It was at the Bratislava-based SAS Centre that the foundations were laid for the academic description and didactics of Slovak as a foreign language. Also, the team at the Centre authored textbooks for students as well as teacher's books. The didactic strategy includes the hosting of methodology-focused webinars for instructors of Slovak as a foreign language working at schools and universities abroad.

Keywords: Studia Academica Slovaca, Slovak as a foreign language, presence and distance teaching, methodical courses and webinars, coordinates of collaboration with foreign Slovak departments abroad.

Článok v skratke:

- Studia Academica Slovaca – centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk sa profiluje ako špecializované výskumno-pedagogické pracovisko Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Za šesť desaťročí svojej existencie SAS výraznou mierou prispel k rozvoju domácej i zahraničnej slovakistiky.
- Činnosť zahŕňa vzdelávanie zahraničných študentov kontaktnou aj dištančnou formou, aplikovaný výskum slovenčiny ako cudzieho jazyka, odbornú-metodickú prípravu lektorov a učiteľov slovenčiny ako cudzieho jazyka, edičnú a redakčnú činnosť, vydávanie odbornej slovakistickej literatúry a zborníkov, prípravu a tvorbu učebných materiálov pre študentov a metodických príručiek pre lektorov, databázu slovakistiky v zahraničí.
- Ďalší rozvoj lingvodidaktickej koncepcie, uplatnenie výsledkov riešených projektov na budovanie akvizitívneho korpusu jazykových chýb, zohľadnenie lingvokultúrnych špecifik pri tvorbe učebníc a vedeckých monografií.

1. INŠTITUCIONÁLNE PREMENY KONCEPCIE

Pohľad do histórie Studia Academica Slovaca (SAS) naznačuje, že jeho zriadenie bolo vyvolané konkrétnymi potrebami vyučovania cudzincov na Slovensku

a pokračovalo postupným zavádzaním slovenčiny pre zahraničných študentov na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského (FF UK) i na odborných fakultách slovenských vysokých škôl. Všeobecný rozvoj slovakistiky i jej osobitnej zložky zaberajúcej sa opisom slovenčiny a jej prezentáciou cudzincom je úzko spojený najmä s pôsobením letného seminára, neskôr letnej školy slovenského jazyka a kultúry, ktorá od roku 1965 kontinuálne vzdeláva zahraničných záujemcov o slovenský jazyk a slovenskú kultúru. Odčleňuje sa od pražskej Letnej školy slovanských štúdií a od roku 1966 nesie názov *Studia Academica Slovaca*. Konštituovaním osobitnej inštitúcie sa vytvárajú optimálnejšie podmienky na vzdelávanie zahraničných slovakistov, ale predovšetkým sa otvára priestor na hľadanie primeraných foriem prístupovania praktického jazyka a zároveň formulovanie univerzálnych téz odkryvujúcich zvláštnosti slovenčiny z pohľadu cudzincov. Vzdelávacia stratégia SAS-u priamo súvisí s jeho vedeckovýskumným zameraním a tvorbou lingvodidaktickej koncepcie ako dôležitej súčasť aplikovanej lingvistiky pre domácu i zahraničnú slovakistiku.

Výraznejšie zmeny v štruktúre a organizácii jazykového vzdelávania cudzincov nastali v 90. rokoch, keď na FF UK vznikajú dve špecializované pracoviská: *Metodické centrum Studia Academica Slovaca* (1992) a pri Katedre slovenského jazyka FF UK *Sekcia slovenčiny ako cudzieho jazyka* (1993 – 2015). Zriadenie uvedených pracovísk prispelo k inštitucionalizácii pôsobenia v oblasti slovenčiny ako cudzieho jazyka (SakoCJ). Zabezpečovali riadnu výučbu slovenčiny pre zahraničných študentov a stážistov fakulty a ponúkali základné i špecializované kurzy pre ostatných záujemcov o slovenčinu. Metodické centrum sa v roku 2006 transformovalo na *Studia Academica Slovaca – centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk* so štatútom výskumno-pedagogického pracoviska fakulty s celoslovenskou a exteritoriálnou pôsobnosťou. Zároveň je informačným a koordinačným centrom pre lektorov SakoCJ, ako aj organizátorom a realizátorom *Letnej školy slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca*.

Do pôsobnosti centra SAS prešlo komplexné zabezpečenie vzdelávania zahraničných študentov, vedenie kurzov bloku SakoCJ v kontaktnej a neskôr aj dištančnej forme študijného programu slovakistické štúdiá, ako aj kurzov študijného programu stredo európske štúdiá. V roku 2023 nastali personálne zmeny vo vedení, riaditeľkou centra SAS sa od 1. júla 2023 stala Michaela Mošaťová a funkciu jej zástupkyne prevzala Adela Ismail Gabríková. Jana Pekarovičová ďalej pôsobí vo funkcii riadiateľky letnej školy a spolu s tímom pripravuje jej jubilejný 60. ročník i program sprievodných podujatí s cieľom predstaviť genézu jednotlivých etáp a koncepčné premeny obsahu i foriem. Výskumno-pedagogickú činnosť v súčasnosti zabezpečujú Helena Ľos Ivoríková, Eva Španová, Petra Švancarová a Peter Tollarovič. Post tajomníčky vykonáva Zuzana Vrabcová. V aktuálnej personálnej zostave i v spolupráci

s externými spolupracovníkmi SAS realizuje prakticky všetky úlohy, deklarované v štatúte centra, spojené s aplikovaným výskumom, vzdelávaním zahraničných študentov, ale aj programom metodickej prípravy lektorov pôsobiacich v oblasti Sa-koCJ. Bližšie informácie sú dostupné na webovej stránke pracoviska.^[1]

1.1. LETNÁ ŠKOLA

Terajšia koncepcia letnej školy tvorivo nadväzuje na ideový záměr jej zakladateľov a zároveň rozširuje ponuku o nové aktivity, aby čo najvýstižnejšie odrážala súčasný stav vedeckého bádania i moderných metodických postupov. Ambíciou tvorcov programu letnej školy v súčasnosti je zachovať SAS tradičný a pritom neustále aktualizovať a metodicky inovovať jeho obsah a štruktúru s ambíciou uplatnenia nových trendov v oblasti didaktiky cudzích jazykov. Letná škola ponúka súbor praktických kurzov slovenského jazyka pre začiatočníkov (A1, A2), pre mierne a stredne pokročilých (B1, B2) a pokročilých (C1) so zameraním na lingvistickú a literárnu interpretáciu textu, ale podľa potreby a záujmu aj špecializované translatologicky či didakticky orientované semináre. Okrem toho stárou súčasťou každého ročníka je cyklus prednášok, ktorý výberovo sprostredkúva účastníkom aktuálny stav bádania v jednotlivých vlastivedných disciplínach.¹ V prednáškach a sprievodných podujatiach sa rôznym spôsobom poukazuje na spätosť jazyka a národnej kultúry z pohľadu dobového diskurzu prítomného v procesoch utvárania národnej identity či na jednotlivé jazykové, náboženské a kultúrne fenomény ako súčasť etnokultúrnej (seba)identifikácie, v ktorej výrazne rezonuje interlingválny a interkultúrny aspekt. Okrem toho sa v prednáškach a ďalších sprievodných podujatiach pripomínajú aktuálne medzníky slovenských dejín a kultúrnych inštitúcií, ako aj jubileá významných postáv slovenskej vedy a kultúry. Väčšina prednášok je publikovaná v príslušnom zväzku zborníka *Studia Academica Slovaca*², ktorý je pre záujemcov k dispozícii už počas aktuálneho ročníka letnej školy a sprístupnený online.^[2]

1.2. OSOBNOSTI SLOVENSKEJ LINGVISTIKY V ZRKADLE SAS-U

Na tvorbe a realizácii programu jednotlivých ročníkov letnej školy sa podieľali významní predstavitelia slovenskej vedy a kultúry, členovia organizačného tímu, lektori a prednášatelia. Mnohí zanechali výraznú stopu, sú autormi koncepčných zmien, novátormi obsahu i metodiky. Publikácia *Tváre slovenskej lingvistiky v zr-*

¹ Podrobnejší prehľad o histórii a vývinových premenách SAS-u v publikácii *40 rokov Studia Academica Slovaca* (Pekarovičová – Vojtechová 2004) a *50 rokov Studia Academica Slovaca v premenách* (Pekarovičová – Hargašová 2014). Tam aj zoznam prednášateľov a ich prednášok.

² Aktuálny zväzok zborníka prednášok SAS, ktoré odzneli na príslušnom ročníku letnej školy, vychádza každoročne od roku 1972. V roku 2021 vyšiel jeho 50. zväzok, ktorý je venovaný profesorovi Jozefovi Mistříkovi, zakladateľovi tejto edície pri príležitosti storočnice jeho narodenia. V roku 2023 bol vydaný 52. zväzok zborníka.

kadle *Studia Academica Slovaca* (Pekarovičová 2019) reflektuje vedecko-pedagogickú dráhu 19 osobností v oblasti lingvistického výskumu i vzdelávania zahraničných študentov, ale zachytáva aj ich pôsobenie v rámci lingvodidaktickej prípravy lektorov SakoCJ. Mnohí z nich publikovali jednak na stránkach zborníka SAS, jednak vo výstupoch z iných vedeckých fór, kde na pozadí inovácií obsahu aj foriem letnej školy ukázali svoj vedeckovýskumný potenciál.

Na pozadí tematického zamerania prednáškových cyklov i dobových metodologických trendov profily zachytávajú vývin univerzitetnej slovakistiky v jednotlivých obdobiach existencie letnej školy a premeny jej lingvokultúrnej koncepcie. O jej vedeckú profiláciu sa najviac zaslúžili jej riaditelia: Eugen Pauliny (1965 – 1969), Šimon Ondruš (1970 – 1971), Jozef Mistrík (1972 – 1991), Jozef Mlacek (1992 – 2004) a Jana Pekarovičová (2004 – doteraz). Všetci od samého začiatku presadzovali koncept akademických slovakistických štúdií zameraných na sprístupňovanie výsledkov vedeckého výskumu v oblasti vlastivedných disciplín v historickom kontexte i z hľadiska súdobého interdisciplinárneho bádania. V ostatnom čase sa otvorili možnosti metodických inovácií a uplatňujú sa nové formy prezentácie jazyka a kultúrnych reálií. Opisný výklad sa postupne mení na interpretáciu zobrazovaných skutočností s využívaním moderných nástrojov, digitálnych technológií a výučbových aplikácií.

2. VEDECKOVÝSKUMNÁ A EDIČNÁ ČINNOSŤ

Práve na pôde SAS-u boli položené základy vedeckého opisu a lingvodidaktickej koncepcie SakoCJ ako predmetu aplikovaného výskumu. Dôkazom vedeckovýskumného potenciálu tímu SAS v súčasnosti je dlhodobé riešenie projektu Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pod názvom *Vzdelávací program Slovenčina ako cudzí jazyk* zadaného uznesením Vlády Slovenskej republiky č. 1053/2003. Členovia riešiteľského tímu pod vedením J. Pekarovičovej pracujú na realizácii výskumno-vzdelávacích úloh, aktualizovaných v pláne na každý kalendárny rok. Projekt zahŕňa jednak teoretické výstupy z oblasti SakoCJ, zamerané predovšetkým na formulovanie parametrov lingvodidaktickej koncepcie, jednak na jej praktické stvárnenie v učebných materiáloch pre cudzincov určených pre kontaktnú i dištančnú formu štúdia.

2.1. LINGVODIDAKTICKÁ KONCEPCIA

Všeobecné zásady spolu s príslušnými didaktickými pojmami sú presnejšie sformulované v monografii *Slovenčina ako cudzí jazyk – predmet aplikovanej lingvistiky* (Pekarovičová 2020, 2022). Vo vydavateľstve Stimul (2020) ide o druhé prepracované vydanie v elektronickej verzii. S doplnením ju v tlačenej podobe vydala Univerzita Komenského (2022) a je určená domácim aj zahraničným slovakis-

tom, učiteľom a lektorom, ktorí sa venujú výučbe cudzincov, preto plní aj funkciu odborno-metodickej príručky. Cieľom publikácie je podať lingvodidaktickú syntézu, reflektovať vnútrojazykové, medzijazykové i mimojazykové vzťahy a zároveň definovať a interpretovať bázu špecifických vlastností slovenčiny z pohľadu cudzincov. Zahŕňa lingvistický opis slovenčiny zameraný na výklad stavby, vývinu a fungovania jazyka z hľadiska didaktickej praxe.

Jadro publikácie tvoria tie javy zvukovej, lexikálnej a gramatickej roviny, ktoré sú potrebné na štandardné zvládnutie jazykového systému a podmieňujú získanie komunikačnej kompetencie v slovenčine. Pochopenie princípov tvorenia a fungovania slov a tvarov predpokladá popri formálno-paradigmaticom zohľadniť aj sémantické a funkčné kritérium sprístupňovania slovenčiny cudzincom. Univerzitnému typu štúdia najlepšie vyhovuje syntéza kognitívnych a komunikatívnych postupov zameraných na systematické sprístupňovanie jazyka na základe komunikačných potrieb a vzdelávacieho cieľa v danej fáze výučby, rešpektujúc sociolingvistickú charakteristiku a meniacu sa etnokultúrnu štruktúru študujúcich. S týmto vedomím je opis zvláštností slovenčiny doplnený o didaktickú interpretáciu relevantných javov. K nim patrí špecifikácia fonetického, gramatického a lexikálneho minima, ktoré slúžia ako podklad na vypracovanie jazykových štandardov pre príslušné stupne jazykovej prípravy podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (SERR, 2022).^[3] Ide o dopĺňujúce vydanie, ktoré si vyžiadali používatelia z radov učiteľov aj tvorcov vzdelávacích programov pre výučbu cudzích jazykov. Cieľom revízie prekladu SERR bolo zjednotiť terminologický aparát a používané pojmy prispôsobiť slovenskému didaktickému úzu.

Pri opise a sprístupňovaní jazyka a reálií cudzincom sa využívajú najnovšie poznatky didaktiky cudzích jazykov a zároveň sa tvorivo adaptuje teória komunikácie a zásady interkultúrnej komunikácie. Uvedené fakty sú predmetom viacerých domácich aj medzinárodných podujatí, sympózií či konferencií, ktoré organizuje SAS pri rozličných príležitostiach. Ich cieľom je reflektovať vedeckovýskumné aktivity v oblasti prezentácie a osvojovania si SakoCJ na Slovensku i na zahraničných univerzitách. Výstupom z medzinárodnej konferencie konanej vo februári 2021 je dvojzväzkový zborník venovaný výskumu a výučbe *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk v súvislostiach III* (Mošaťová – Kollárová 2023). Zborník svojím zameraním nadväzuje na výstupy publikované v zborníku *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk v súvislostiach II* (Pekarovičová – Hargašová 2016). Je spoločným vedeckým edičným výstupom domácich a zahraničných slovakistov a lektorov slovenského jazyka a kultúry pôsobiacich na univerzitách v zahraničí k problematike výskumu a prezentácie slovenčiny (nielen) ako cudzieho jazyka.

Výsledkom tvorivého úsilia tímu je bohatá edičná a editorská činnosť prezentovaná úspešnou sériou učebníc *Križom-krážom. Slovenčina A1, A2, B1, B2* a cvi-

čebnice A1 – A2, ktoré sú zostavené na základe dlhoročných lektorských skúseností a systematického bádania autoriek. Hľadanie moderných inovatívnych foriem pre prezenčnú i dištančnú výučbu sa odrazilo v tvorivom procese pri koncipovaní učebných materiálov a publikovaných výstupov. Jednotlivé učebnice vznikali postupne a po ich overení v praxi a analýze spätnej väzby od používateľov učebníc, študentov a lektorov, autorky pristúpili k reedícii a metodicky upravili obsah, výklad gramatiky, aktualizovali dialógy a príslušnú lexiku. Tieto zásahy si vyžiadali upravené druhé vydanie. K úpravám možno priradiť aj nahrávky textov, ktoré sú k dispozícii na internete a nahradili klasické CD nosiče, čím sa výrazne zjednodušilo ich používanie. Audionahrávky k učebniciam sú sprístupnené na internete.^[4] Kolektív autoriek v plnej miere v celom súbore učebníc uplatnil komunikatívny prístup, atraktívne spracoval obsah i štruktúru lekcí. Prelínajú sa v nich tradične spracované témy s novátorskou metodikou, kde dôležitú didaktickú funkciu plnia obrázky s atraktívnym grafickým dizajnom, ktoré vhodne dopĺňajú učebný text.

Autorky učebníc zúročili svoje pedagogické skúsenosti a k sérii učebníc vytvorili sprievodný metodický manuál *Krížom-krážom. Metodická príručka – slovenčina A1* (Kamenárová a kol. 2018). Ide o moderne spracované kompendium na rozvíjanie didaktickej kompetencie lektorov SakoCJ, nevyhnutnej pre úspešné lektorské pôsobenie. Metodickú príručku zostavili skúsené členky tímu SAS (R. Kamenárová – E. Španová – H. Ľos Ivoríková – M. Mošatová) s cieľom ponúknuť vyučujúcim metodický komentár k jednotlivým témam učebnice A1 určenej pre začiatočníkov. Teoretická časť je venovaná didaktickej koncepcii celej série *Krížom-krážom* a obsahuje návody na riešenie konkrétnych problémov, ktoré treba zvládnuť pri výučbe cudzincov. Zámerom autoriek je podať učivo inovatívne a zážitkovo, aby prispelo k pozitívnej motivácii študujúcich. Okrem toho vytvorili nové substantívne a konjugačné vzory a zdôvodnili didakticky motivovanú zmenu modelových slov. Ich výber prehodnotili na základe frekvencie v živej jazykovej praxi a nahradili tak tradičné vzory novými, používanými v bežnom jazyku, ktoré lepšie sprístupňujú osvojovanie gramatiky. Všeobecné zásady a didaktické stratégie dopĺňajú postupy odporúčané pri práci s učivom obsiahnutým v jednotlivých lekciami učebnice *Krížom-krážom* A1. Okrem výkladu učiva a metodických inštrukcií praktická časť poskytuje návod na individuálnu i skupinovú prácu s množstvom tvorivých aktivít a didaktických hier, ktoré poslúžia lektorovi na spestrenie vyučovania.

2.2. TESTOVANIE JAZYKOVÝCH ZNALOSTÍ

Kontinuálnu súčasť edukačného programu SakoCJ tvorí hodnotenie jazykovej kompetencie študentov a s tým súvisiaca príprava koncepcie testovania a tvorba príslušných materiálov. K zefektívneniu procesu testovania prispieva vydanie publikácií *Krížom-krážom. Súbor testov zo slovenčiny k učebnici B1* (2020¹, 2022²) a *Krížom-krážom. Súbor testov zo slovenčiny k učebnici A1* (2020³, 2022⁴).

žom-krážom. *Súbor testov k učebnici B2* (2022) kolektívu autoriek pod vedením A. Ismail Gabríkovej, určený na preverovanie vedomostí získaných na úrovni mierne a stredne pokročilých. Autorky rozvíjajú témy jednotlivých lekcí učebnice a rozširujú ich obsah o aktuálne etnokultúrne reálie. Výsledkom je zbierka modelových cvičení, zachytávajúca široký repertoár úloh vhodných na testovanie jazykových znalostí študujúcich, pričom každý test v súbore má rovnakú štruktúru. Úlohy sú rovnomerne rozdelené do piatich častí a sú zamerané na všetky čiastkové receptívne a produktívne komunikačné zručnosti. Východiskové jazykové prejavy pri úlohách na počúvanie a čítanie s porozumením sú autentickými rozhovormi či textami a viažu sa k príslušnej téme. Všestranné uplatnenie publikácií skvalitňujú metodické pokyny k hodnoteniu jednotlivých častí, ktoré možno diferencovane použiť na priebežné i záverečné overovanie znalostí študujúcich. Úlohy sú didakticky upravené tak, aby čo najlepšie preverili konkrétnu komunikačnú zručnosť. Zostavenie testovacích parametrov, ako aj presné vymedzenie požiadaviek na úspešné absolvovanie čiastkových skúšok je predpokladom na vytvorenie hodnotiacich štandardov. Zároveň rozvíja didaktickú kompetenciu lektora, pomáha mu pri určovaní jazykovej úrovne študujúcich a ich zaradovaní do výučbovej skupiny. K dispozícii sú audionahrávky textov na testovanie čiastkových komunikačných zručností na úrovni B1, pre úroveň B2 sú pripojené aj videonahrávky preverujúce schopnosť spätnej väzby.

2.3. JAZYKOVÉ HRY AKO PREDMET VÝSKUMU

Jazykové hry a ich uplatnenie vo výučbe sa stali predmetom výskumného projektu KEGA *Seriózne hry a hrové prvky vo vyučovaní slovenčiny ako cudzieho jazyka*. Na riešení participovali členky SAS, A. Ismail Gabríková a M. Mošaťová, v spolupráci s A. Gálisovou z Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Výstupom realizovaného výskumu je tvorba metodického manuálu pod názvom *Seriózne jazykové hry. Metodická príručka pre učiteľov slovenčiny ako cudzieho jazyka* (2021). Autorky sa v nej opierajú o myšlienky činnostne zameraného prístupu k výučbe, v rámci ktorého je každá hra či hrová aktivita zameraná na simuláciu reálnych komunikačných situácií, podnecuje vhodné stratégie pri plnení zadaných úloh. Hry obsiahnuté v metodickej príručke sú navrhnuté tak, aby študentov motivovali k aktívnej účasti na svojom jazykovom vzdelávaní. Dáva sa tak priestor pre zmysluplné zážitkové učenie s cieľom vytvárať tvorivú klímu v triede, ako aj zapájať menej komunikatívnych študentov k sebvýjadreniu. Jednotlivé hry a hrové aktivity sú rozdelené tematicky do niekoľkých celkov. Úvodný súbor predstavujú zahrievacie aktivity, ktoré majú za úlohu naladiť študentov na vzdelávanie. Do obsahu sú zaradené lexikálne hry slúžiace na rozvoj slovnej zásoby a gramatické hry na nácvik a upevňovanie gramatických javov. Osobitnú skupinu tvoria didaktické hry rozvíjajúce kľúčové komunikačné zručnosti, ako je písanie, konverzácia či hovorenie a počúvanie s porozu-

mením. Spoločným menovateľom všetkých hrových modelov je vzbudiť záujem hľadať vlastné riešenie a podporiť autonómnosť a tvorivý prístup študujúcich.

2.4. AKADEMICKÉ PÍSANIE – PREDPOKLAD EFEKTÍVNEHO ŠTÚDIA

Skúseností z výučby zahraničných študentov i vedenia ich záverečných prác vyvolali potrebu vypracovať základné princípy tvorby písomných komunikátov používaných v akademickej praxi. S takýmto zámerom vznikla vysokoškolská učebnica *Akademické písanie (nielen) pre zahraničných študentov* (Mošaťová 2022), určená všetkým študentom na jednotlivých stupňoch štúdia, ale hlavne tým, ktorí si slovenčinu osvojujú ako cudzí alebo druhý jazyk. Učebnica obsahuje stručné teoretické zásady, ako plánovať vedecký výskum, ako si vybrať vhodnú výskumnú metodológiu a ako správne citovať. Do obsahu sú začlenené otázky výstavby vedeckého textu, ilustrované vybranými príkladmi z písomných prác študentov, ktoré slúžia ako podklad na interpretáciu fungovania príslušných javov i analýzu zaznamenaných chýb. Jadro tvorí formálno-obsahová štruktúra záverečných prác, formulovanie cieľov, tvorba abstraktu, špecifikácia kľúčových slov a stanovenie výskumnej hypotézy. V záverečnej kapitole sa postupuje formou praktických jazykových cvičení určených na nácvik typických gramatických tvarov a štylizovaných konštrukcií používaných v slovenskom akademickom diskurze.

Príručka má inštruktívny charakter, ponukou modelových textov s metodickým komentárom je vhodnou didaktickou pomôckou pre lektora, ale zároveň pomáha študentom získavať skúsenosti pri písaní odborných textov, usmerňuje ich, ako treba postupovať pri koncipovaní seminárnych či ročníkových prác. Získané poznatky i štylizované zručnosti môžu uľahčiť tvorbu záverečných bakalárskych alebo diplomových prác.

2.5. PRVÁ POMOC V SLOVENČINE

Na podporu praktickej výučby ako kreatívna forma prezentácie slovenského jazyka a kultúrnych reálií môže slúžiť projekt *Prvá pomoc po slovensky* realizovaný od roku 2016 doteraz v 16 jazykových mutáciách (anglická, nemecká, francúzska, maďarská, talianska, rumunská, španielska, poľská, ruská, bieloruská, bulharská, chorvátska, srbská, slovinská, ukrajinská, čínska)^[5] a do tlače sa pripravujú ďalšie verzie, vrátane českého prekladu. Obsah a štruktúru slovenského textu brožúrky vytvorili pracovníčky Studia Academica Slovaca J. Choleva, M. Mošaťová, Z. Hargašová a Z. Šmatlákova pod vedením J. Pekarovičovej, odbornej garantky projektu. Do riešenia boli zapojení aj študenti lektorátov, ktorí sa pod vedením svojich učiteľov podieľali na prekladoch textov zo slovenčiny do cieľového jazyka, čím si precvičovali svoje translátologické zručnosti a uvedomovali prípadné zradnosti. Ide o dvoj-

jazyčné brožúrky s informáciami o Slovensku, slovenčine a Slovákoch, obsahujúce základnú lexiku a frázy v modelových mikrosituáciách z každodenného života. Táto príručka je mostom k štúdiu slovenčiny a poznávaniu slovenských špecifik, uchovaných v reči, zvykoch a národných tradíciách. Medzi dôležité didaktické činitele patrí grafická realizácia projektu, kde ikony a obrázky ilustrujú a výstižne dopĺňajú verbálnu stránku prezentovaných lexikálnych jednotiek. Dizajn knižky a ilustrácie vybraných slov a spojení vytvoril Oto Hudec, autor motívu modrotlače, ktorá je zjednocujúcim prvkom všetkých jazykových mutácií. Projekt reaguje na potrebu podpory viacjazyčnosti v Európe, čím prispieva k medzinárodnému dialógu ako predpokladu kultúrnej diplomacie.

3. DIŠTANČNÉ VZDELÁVANIE V KONTEXTE VÝSKUMU

Aplikovaný výskum centra SAS zahŕňa aj dištančné vzdelávanie a jeho rozličné formy. Hlavným cieľom e-kurzov je sprístupniť slovenčinu čo najširšiemu okruhu záujemcov doma i v zahraničí ponukou špeciálnych kurzov cez internet s možnosťou spätnej väzby. Program je zameraný jednak na osvojovanie si základných komunikačných stratégií, jednak sleduje rozšírenie poznatkov o Slovensku a jeho kultúre. Kreatívnym spracovaním tém a cvičení, ako aj originálnym grafickým dizajnom oslovuje zahraničných záujemcov o štúdium slovenčiny a pomáha lektorom pri prezentácii nášho jazyka v zahraničí novým netradičným spôsobom. Od januára 2007 je výstup projektu e-learningový kurz pre stupne A1 a A2 lokalizovaný na vlastnej doméne,^[6] kde sú podrobné inštrukcie o používaní kurzu pre individuálnu prácu aj pod vedením tútora. Kurzy sú inštalované v programe moodle a sú otvorené pre všetkých záujemcov bez obmedzenia, potrebná je však registrácia uchádzača. Účasť na kurze a jeho používanie nie sú spoplatnené.

Súčasťou e-programu je 12-dielny videoseriál *Katherine in Slovakia*, v ktorom hlavná postava, Američanka Katherine Gajdoš, prichádza na Slovensko, aby spoznala krajinu svojich predkov a zoznámila sa s príbuznými. Počas svojho pobytu musí jazykovo riešiť rozličné situácie, ktoré ako komunikačné modely môžu poslúžiť cudzincovi pri návšteve Slovenska.

Samostatná práca pri riešení úloh podporuje kognitívny aspekt vyučovacieho procesu, stimuluje študenta k aktívnemu uvedomovaniu si vlastného procesu učenia a vedie ho k aktívnejšiemu prístupu k osvojovaniu a ukladaniu vedomostí so zreteľom na cieľové zručnosti a študijnú motiváciu (Mošaťová – Výškrabková 2019, s. 310). Práve dištančné vzdelávanie bolo predmetom doktorandského štúdia J. Výškrabkovej, ktorá skúmala lingvodidaktické špecifiká slovenčiny v e-learningovom prostredí s dôrazom na rozvíjanie komunikačných zručností. V tútorovaných kurzoch zároveň sledovala možnosti digitálnych nástrojov v modeli kombinovanej výučby i formy kolaboratívnych aktivít.

Počas pandémie sa prakticky všetky ponúkané kurzy realizovali dištančnou formou. Prechod na online výučbu si vyžiadal transformáciu textov, prípravu online prednášok, streamovanie prezentácií a materiálov, ako aj zmenu formy preverovania a testovania jazykových zručností. Ako ukázal prieskum poznatkov a skúseností s online výučbou na univerzitách v zahraničí, existujú pomerne veľké rozdiely v kvalite internetového spojenia i počítačového vybavenia samotných univerzít, ale aj používateľov online kurzov, teda učiteľov aj študentov (Mošaťová – Výškrabková 2022).

Dané okolnosti zasiahli aj samotnú organizáciu letnej školy SAS. Pre nepriaznivú epidemiologickú situáciu sa 56. a 57. ročník letnej školy SAS v rokoch 2020 a 2021 uskutočnili dištančne, s čím sa organizátori aj účinkujúci lektori museli vyrovnávať a modifikovať kurzy a prezentácie na podmienky univerzitného online systému Microsoft Teams. Vzhľadom na to, že niektorí účastníci uprednostňujú dištančnú formu, posledné dva ročníky v rokoch 2022 a 2023 sa konali prezenčne aj online a zrejme obidve formy sa v budúcnosti stanú štandardnou súčasťou vzdelávacieho programu letnej školy SAS.

4. JAZYKOVÉ CHYBY NA BÁZE AKVIZIČNÉHO KORPUSU

Ťažiskom aplikovaného výskumu v súčasnosti je riešenie aktuálneho projektu APVV *Jazykové chyby v slovenčine ako cudzom jazyku na báze akvizičného korpusu* v spolupráci s Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra SAV a ďalšími slovakistickými pracoviskami na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici a Prešovskej univerzite v Prešove, ktorý je z praktických dôvodov vedený pod skráteným názvom ERR-KORP, chybový korpus.^[7] Do zberu dát sú zapojení riešitelia aj lektori slovenského jazyka a kultúry pôsobiaci na univerzitách v zahraničí s cieľom rozšíriť databázu písaných textov vytvorených nerodenými používateľmi slovenčiny s rozličným východiskovým jazykom i s rôznou úrovňou jazykovej kompetencie.

Cieľom projektu je preskúmať súvislosti medzi druhmi jazykových chýb, ich výskytom, distribúciou a vo vybraných prípadoch aj predpokladanou príčinou ich výskytu v závislosti od sociolingvistických faktorov, a tak určiť povahu medzijazyka pri osvojovaní si SakoCJ (Mošaťová 2018). Špecifikácia hraničných prípadov, keď nie je jednoznačne jasné zaradenie identifikovanej chyby na hranici dvoch lingvistických rovín alebo dvoch gramatických kategórií, si vyžaduje precíznejšie formulovanie postupu i odbornú prípravu anotátorov (Mošaťová 2020). Riešenie projektu umožní konfrontovať používané didaktické metódy a lingvodidaktickú postupnosť vo výučbe SakoCJ so získanými korpusovými výsledkami a podľa potreby aj inovovať prípravu výučbových materiálov a jazykových testov. Pre odborníkov v oblasti aplikovanej lingvistiky, didaktiky cudzích jazykov, lektorov a učiteľov SakoCJ i ostatných záujemcov je sprístupnená prvá verzia akvizičného korpusu textov cudzin-

cov učiacich sa slovenčinu errcorp-0.1. Súčasťou projektu je stratégia anotácie chýb a register značiek tzv. anotačný tagset sprístupnený na internete,^[8] podľa ktorého sa uskutočňuje vnútorná anotácia jazykových chýb zaznamenaných v písomných prácach študujúcich SakoCJ (Mošaťová – Gajdošová 2019). V roku 2023 vzniklo niekoľko príspevkov s využitím korpusových dát. Analýzu jazykových chýb v kongruentnej pozícii atribútu spracovali Gajdošová – Mošaťová – Švancarová, chybné výskyty negácie v písaných textoch cudzincov interpretovali Mošaťová – Kollárová – Ľos Ivoríková, vplyv tvorivého vyučovania na elimináciu chýb zhodnotila Ľos Ivoríková a Pekarovičová predstavila problematiku interslovenskej konfrontácie na pozadí jazykových chýb srbských študentov.

5. KONCEPCIA ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA LEKTOROV A UČITEĽOV

Významnou zložkou vzdelávacieho programu SAS je odbornو-metodická príprava lektorov a učiteľov pôsobiacich v oblasti slovenčiny ako cudzieho/druhého jazyka. Dlhodobý zámer centra SAS pôsobiť v oblasti ďalšieho vzdelávania pedagógov vyústil do prípravy koncepcie kurzu *Didaktika slovenčiny ako cudzieho jazyka* akreditovaného Ministerstvom školstva, vedy výskumu a športu SR, ktorý sa realizoval v niekoľkých cykloch v rámci učiteľského študijného programu slovenský jazyk a literatúra.

Pravidelným sprievodným podujatím je odbornо-metodický seminár pre lektorov, ktorý sa zvyčajne koná v auguste prezenčnou formou. Témou rokovania sú aktuálne projekty, ktoré rieši tím SAS v spolupráci s ďalšími univerzitnými pracovníkmi na Slovensku. Na základe projektu o spolupráci s Národným inštitútom vzdelávania a mládeže a Magistrátom hlavného mesta SR Bratislavy centrum zabezpečuje metodickú prípravu učiteľov a pedagogických pracovníkov pôsobiacich na slovenských školách.

V poslednom období vznikla potreba vzdelávať ukrajinských odídencom, pre ktorých pracovníci SAS-u v niekoľkých cykloch viedli intenzívne jazykové kurzy (Švancarová 2023). Súbežne sa ukrajinskí učiteľia a pedagogickí pracovníci pripravujú na skúšku zo slovenského jazyka, ktorú na základe smernice dekana FF UK metodicky a organizačne zabezpečuje centrum SAS.^[9] Na to, aby mohli pôsobiť na slovenských školách ako kvalifikovaní zamestnanci, potrebujú certifikát o znalosti slovenského jazyka, ktorý získajú po úspešnom absolvovaní skúšky zo štátneho jazyka.

V rámci ďalšieho vzdelávania pedagógov sa súbežne s letnou školou koná aj odbornо-metodický seminár pre učiteľov, ktorý z pohľadu didaktickej praxe spracúva ústrednú tému daného ročníka letnej školy. V roku 2023 prebiehal už 16. ročník prezenčne s možnosťou dištančného pripojenia. Vzdelávací program formou prednášok aj interaktívnych blokov sprístupňuje rozličné formy výučby jazyka a kultúr-

ných reálií s dôrazom na komunikačno-zážitkový postup aj prostredníctvom nových aplikácií a digitálnych nástrojov. Prednášatelia predstavili spôsoby, ako zladíť testovanie jazykových zručností s reálnymi komunikačnými potrebami a uprednostňovať tak činnostne ladený prístup. Uvedené stratégie rozvíjali aj interaktívne workshopy, ako premeniť didaktický stereotyp na tvorivé aktivity, ako možno v praxi využiť Slovenský národný korpus, ako vybrať vhodný audiomateriál či správne formulovať zadania. Snaha prepojiť výsledky prieskumu komunikačných zručností i potrieb študujúcich s ponukou metodických tipov na podporu motivácie pre kontaktnú aj online výučbu pomáha učiteľom rozvíjať vlastnú didaktickú kompetenciu.

Výborné referencie zaznamenali aj odborné-metodické webináre pod názvom *S učiteľmi na káve*,^[10] ktoré SAS ponúka v online priestore nielen pre učiteľov, ale účastníkmi sú aj lektori a zahraniční slovakisti. Vytvára sa tak fórum o jazyku a kultúre z pohľadu praxe ako cesta k rozvíjaniu didaktickej kompetencie na rozličných typoch škôl a zariadení s rozličnými potrebami (Pekarovičová 2023b). Na základe diferencovaných požiadaviek zo strany učiteľov sme rozšírili semináre SakoCJ o metodiku slovenčiny ako druhého jazyka. Túto zmenu si vyžiadalo široké spektrum žiakov vzhľadom na ich vek, jazykovú úroveň i sociokultúrne špecifiká inštitucionálneho aj fakultatívneho vzdelávania v zahraničí. S týmto zámerom sa uskutočnil interaktívny webinár venovaný prienikom a bariéram v diagnostike dospelých a detí na začiatku a na konci školského roka, čo je veľmi dôležitým ukazovateľom progresu a efektívnosti výučby (Španová – Kamenárová). Mnohé webináre viedli interní alebo externí lektori a spolupracovníci SAS-u, ktorí využili svoje skúsenosti a tvorivo i zábavnou formou predstavili danú tému, často pomocou jazykových hier a kvízov (Mošaťová – Ismail Gabríková). Prezentáciou portfólia tematických úloh sledovali didaktické špecifiká a poukázali na možnosti, ako formou tvorivých aktivít rozvíjať gramatické zručnosti akcentujúc komunikačno-zážitkový prístup k výučbe (Ľos Ivoríková – Kollárová).

SAS intenzívne spolupracuje s Medzinárodnou asociáciou slovenských vzdelávacích centier ISEIA. Učiteľom, združeným v asociácii, pôsobiacim na európskych školách i v zámorí, ponúkame naše vzdelávacie aktivity a odborné-metodické semináre i webináre. Sledujeme časopisy a metodické výstupy na webstránke^[11] i účasť žiakov v rozličných súťažiach. Výsledkom našej spolupráce bola aktívna účasť členiek SAS-u na rozličných odborných fórach a medzinárodných konferenciách pedagógov slovenských základných a víkendových škôl v zahraničí, ktorí učia slovenčinu ako druhý jazyk.

6. LEKTORÁTY – CENTRÁ ZAHRANIČNEJ SLOVAKISTIKY

SAS pôsobí ako metodické a koordinačné centrum v oblasti SakoCJ s exteritoriálnou pôsobnosťou, teda podieľa sa na tvorbe databázy slovakistiky v zahraničí

najmä prostredníctvom lektorátov slovenského jazyka a kultúry na zahraničných univerzitách. Práve lektoráty spolupôsobia pri šírení a propagácii slovenčiny a slovenskej kultúry vo svete. Štatút slovenčiny i ponuka sprievodných slovakistických disciplín na jednotlivých lektorátoch sú výsledkom procesu, ktorý sa priebežne formuje pod vplyvom medzinárodných vzťahov i vnútroštátnych okolností, ako aj vďaka rozhodnutiu danej univerzity podporiť štúdium slovakistiky. Z hľadiska perspektívy treba hľadať nové formy na revitalizáciu a inováciu vzdelávania slovakistov a študijný program prispôbiť potrebám študentov, no zároveň vyhovieť požiadavkám školiaceho pracoviska, aby činnosť slovenského lektorátu sa stala integrálnou súčasťou domácej i zahraničnej slovakistiky. Medzi významné faktory hodnotenia lektorátu patrí účasť na vedeckovýskumných aktivitách pracoviska, o čom svedčí celý rad vedeckých podujatí organizovaných zástupcami jednotlivých zahraničných slovakistických pracovísk, na ktorých vystúpili aj členky tímu SAS a svoje príspevky publikovali v konferenčných zborníkoch.

Kľúčovú úlohu lektorátu plní lektor slovenského jazyka, ktorý spolu s domácimi učiteľmi zabezpečuje výučbu slovakistických disciplín a v súlade so zameraním daného inštitútu sa podieľa na rozvoji odboru a formovaní odborného profilu budúcich slovakistov. Azda najdôležitejším ukazovateľom úspešného fungovania lektorátu je odborná-metodická spôsobilosť lektora prepájať teoretické poznatky o typologických vlastnostiach jazykového systému s praktickými potrebami účastníkov kurzov, nevyvímajúc sprístupňovanie príslušných lingvoreálií v duchu desatora lektora cudzieho jazyka a jeho jazykovo-kultúrnej misie (Pekarovičová 2015).

Odborná spôsobilosť i technické zručnosti lektorov viesť kurzy dištančnou formou sa aktuálne preverili počas pandémie, keď sa vzdelávanie presunulo do online priestoru a lektori museli zabezpečiť výučbu jednotlivých predmetov bez špeciálnej metodickéj prípravy. Tu sa prejavila jednak didaktická kompetencia lektorov, jednak sa overila pripravenosť univerzitných portálov ponúknuť vyhovujúci program s inštruktívnym návodom, v ktorom prebiehala online výučba.

Dôležitou platformou spolupráce sa v posledných rokoch stali medzilektorátne súťaže,^[12] ktoré sú výrazným motivačným impulzom na zviditeľnenie činnosti lektorátov, ako aj schopnosti študentov predstaviť svoje pracovisko i študijný program vo forme textov, tematických prezentácií, propagačných videí či krátkych filmov. Súťažné príspevky posudzovala medzinárodná porota a víťazi získali štipendium na letnú školu SAS.

V rámci bilaterálnej medziuniverzitetnej spolupráce SAS participuje na projekte *TANDEM medzi Univerzitou Komenského v Bratislave a Univerzitou v Regensburgu*.^[13] Projekt je súčasťou programu centra Europaeum Univerzity v Regensburgu, ktorého úlohou je podpora a propagácia interdisciplinárneho dialógu v oblasti výskumu a vzdelávania medzi východnou a západnou Európou. Počas pobytu majú

študenti za pomoci tandemového partnera z hostujúcej krajiny získavať informácie na vybranú výskumnú tému týkajúcu sa partnerskej krajiny. Témy sa môžu týkať rozličných oblastí, pričom sa kladie dôraz na priamy kontakt s ľuďmi a inštitúciami, ktorý sprostredkúva tandemový partner. Úlohou zúčastnených študentov je napísať správu o priebehu vlastného výskumu. Vybrané príspevky sú k dispozícii v zborníku TANDEM v printovej aj online verzii (2017). Všetky texty sú publikované v oboch jazykoch. Pre účastníkov tandemu býva počas návštevy hostujúcej krajiny pripravený aj bohatý kultúrny program a poznávacie vlastivedné exkurzie.

7. HODNOTENIE ČINNOSTI A PERSPEKTÍVY

Mnohostranná činnosť SAS-u najlepšie reprezentuje jeho poslanie ako výskumno-pedagogickej univerzitnej inštitúcie s dlhou tradíciou, ktorá citlivo a s prehľadom reaguje na podnety modernej didaktiky cudzích jazykov s výrazným interdisciplinárnym smerovaním. Svoj vzdelávací program modifikuje v duchu súčasných potrieb študujúcich aj učiteľov a súbežne prepája s výstupmi z oblasti aplikovanej lingvistiky. Získané poznatky uplatňuje pri tvorbe učebných materiálov a metodických príručiek, ktoré sú k dispozícii študujúcim, skúmajúcim i vyučujúcim SakoCJ. Do riešenia výskumných projektov sú zapojení lektori, domáci aj zahraniční slovakisti. Vzájomná spolupráca pri riešení spoločných tém pomáha lepšie vnímať etnokultúrne špecifiká prezentácie jazyka a kultúry cudzincom, cibri lingvodidaktickú spôsobilosť na pozadí interlingválnej konfrontácie a interkultúrnej vnímateľnosti v duchu princípov európskej jazykovej politiky.

V deklarovanom smerovaní výskumu a výučby mieni SAS aj v budúcnosti pokračovať, predovšetkým dokončiť projekt APVV venovaný typológii a analýze jazykových chýb písaných textov študentov SakoCJ na báze akvizičného korpusu. Dosiahnuté výsledky sú jednak predmetom kolokvia *Errare humanum est* (2024), jednak osobitne reflektované v praktickej príručke pre učiteľov s využitím korpusových dát i v pripravovanej vedeckej monografii. Teoretické výstupy i praktické zistenia poslúžia ako podklad na prípadnú modifikáciu lingvodidaktickej koncepcie s dôrazom na problematické javy sprístupňovania jazykovej stavby slovenčiny cudzincom, ktorá sa premietne do akreditovaného programu odborno-metodickej prípravy učiteľov a lektorov učiacich slovenčinu ako cudzí a druhý jazyk na rozličných typoch škôl na Slovensku aj v zahraničí. Vzhľadom na rastúci vedeckovýskumný potenciál členov tímu SAS je predpoklad, že interdisciplinárny program slovakistických štúdií úspešne prejde akreditáciou a umožní školiť zahraničných študentov v riadnom bakalárskom a neskôr aj magisterskom stupni štúdia. Významnou ambíciou SAS-u je príprava štandardov testovania jazykovej kompetencie cudzincov s aplikáciou existujúcich európskych testovacích modelov na podmienky SakoCJ, ako aj realizácia jazykovej skúšky pre príslušné úrovne. Okrem toho chceme v spo-

lupráci s českými partnermi z Ústavu bohemistiky pro cizince a komunikace neslyšících Filozofickej fakulty Karlovej univerzity v Prahe oživiť projekt receptívnej znalosti blízkeho jazyka pod názvom *Od slovenčiny k češtine, od češtiny k slovenčine* a do prieskumu testovania receptívnych jazykových zručností zapojiť aj zahraničné slovakistické a bohemistické pracoviská.

Bezprostrednou výzvou je príprava jubilejného 60. ročníka letnej školy slovenského jazyka a kultúry (2024) a sprievodných medzinárodných podujatí, ktoré predstavia Studia Academica Slovaca ako fenomén Slovenska v historickej i súčasnej reflexii a zároveň naznačia jeho výskumno-vzdelávaciu perspektívu. V spomienkovom zborníku, na medzinárodnom sympóziu i v rámci výstavy predstavíme premeny vzdelávacieho programu na pozadí dobových tém, realizovaných seminárov, podujatí a spomienok z hľadiska tvorcov programu letnej školy, prednášateľov, lektorov i zahraničných účastníkov. Všetky doterajšie aktivity jednotlivých ročníkov letnej školy sú zaznamenané aj v databáze kroník na webovej stránke SAS-u.^[14] Vzhľadom na dobové preferencie i možnosti každý ročník osobitným spôsobom reflektoval aktuálne spoločenské dianie a špecifiká jazykovo-kultúrneho obrazu sveta, čo sa premietlo do vzdelávacieho programu, poznačilo cyklus prednášok a celkom prirodzene ovplyvnilo aj ponuku sprievodných vlastivedných či kultúrnych podujatí. V tomto duchu aj v budúcnosti mieni SAS nadviazať na dobrú tradíciu a čo najefektívnejšie plniť svoje vzdelávacie, prezentačné i vedeckovýskumné ciele, dôležité pre medzinárodnú akceptáciu pracoviska tvoriaceho most medzi domácou a zahraničnou slovakistikou.

Literatúra

- GAJDOŠOVÁ, K. – MOŠAŤOVÁ, M. – ŠVANCAROVÁ, P. (2023): Errors in the congruent attribute among students learning Slovak as a foreign language (learner corpus-based). In: *Jazykovedný časopis*, 74/1, 163 – 172.
- GÁLISOVÁ, A. – ISMAIL GABRÍKOVÁ, A. – MOŠAŤOVÁ, M. (2021): *Seriózne jazykové hry. Metodická príručka pre učiteľov slovenčiny ako cudzieho jazyka*. Banská Bystrica: Belianum, vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Dostupné na: https://www.academia.edu/95727213/Seriózne_jazykové_hry_Metodická_príručka_pre_učiteľov_slovenčiny_ako_cudzioho_jazyka?email_work_card=view-paper (cit. 18. 11. 2023).
- CHOLEVA, J. – MOŠAŤOVÁ, M. – HARGAŠOVÁ, Z. – ŠMATLÁKOVÁ, Z. (eds.) (2019): *Prvá pomoc po slovensky. First Aid in Slovak*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- CHOLEVA, J. – MOŠAŤOVÁ, M. – HARGAŠOVÁ, Z. – ŠMATLÁKOVÁ, Z. (eds.) (2022): *Prvá pomoc po slovensky. Первая допомога по-словацьки*. Bratislava: Univerzita Komenského. Dostupné na: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/sas/Publikacie/UA_e-book.pdf (cit. 18. 11. 2023).
- ISMAIL GABRÍKOVÁ, A. – KAMENÁROVÁ, R. – MOŠAŤOVÁ, M. – IOS IVORÍKOVÁ, H. – ŠPANOVÁ, E. – LACOVÁ, H. (2022): *Križom-krážom. Slovenčina B2*. 2. uprav. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- ISMAIL GABRÍKOVÁ, A. – OMAR HARGAŠOVÁ, Z. – KRCHOVÁ, Z. – ŠPANOVÁ, E. (2020¹, 2022²): *Križom-krážom. Súbor testov k učebnici B1*. 2. uprav. vyd. Bratislava: Univerzita Komen-

- ského v Bratislave. Dostupné na: <https://fphil.uniba.sk/katedry-a-odborne-pracoviska/sas/krizom-krazom/subor-testov-krizom-krazom-b1-audio/> (cit. 18. 11. 2023).
- ISMAIL GABRIKOVÁ, A. – OMAR HARGAŠOVÁ, Z. – ŠPANOVA, E. – KRCHOVÁ, Z. (2022): *Krížom-krážom. Súbor testov k učebnici B2*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. Dostupné na: <https://fphil.uniba.sk/katedry-a-odborne-pracoviska/sas/krizom-krazom/subor-testov-krizom-krazom-b2-audio-a-video/> (cit. 18. 11. 2023).
- KAMENÁROVÁ, R. – ŠPANOVA, E. – LOS IVORÍKOVÁ, H. – MOŠAŤOVÁ, M. – KRCHOVÁ, Z. – TICHÁ, H. (2018): *Krížom-krážom. Slovenčina A1*. 2. dopl. a prepracované vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- KAMENÁROVÁ, R. – ŠPANOVA, E. – LOS IVORÍKOVÁ, H. – BERECOVÁ, D. – KRCHOVÁ, Z. – MOŠAŤOVÁ, M. – LACOVÁ, H. (2017): *Krížom-krážom. Slovenčina A2*. 2. uprav. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- KAMENÁROVÁ, R. – ISMAIL GABRIKOVÁ, A. – LOS IVORÍKOVÁ, H. – ŠPANOVA, E. – MOŠAŤOVÁ, M. – BERECOVÁ, D. – KRCHOVÁ, Z. (2022): *Krížom-krážom. Slovenčina B1*. 2., uprav. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- KAMENÁROVÁ, R. – ŠPANOVA, E. – LOS IVORÍKOVÁ, H. – MOŠAŤOVÁ, M. (2018): *Krížom-krážom. Metodická príručka. Slovenčina A1*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- LOS IVORÍKOVÁ, H. – ŠPANOVA, E. – KAMENÁROVÁ, R. – MOŠAŤOVÁ, M. – KRCHOVÁ, Z. – TICHÁ, H. (2015): *Krížom-krážom. Slovenčina. A1+A2. Cvičebnica*. 2. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- LOS IVORÍKOVÁ, H. (2023): Tvorivé vyučovanie a jeho prínos pri eliminácii chýb študentov učiacich sa slovenčinu ako CJ/DJ. In: Paunović Rodić, S. – Rafaj, R. (eds.): *Slovakistika v súvislostiach: tradícia a perspektívy*. Beograd: Univerzita v Belehrade – Filologická fakulta, 553 – 572.
- MOŠAŤOVÁ M. (2018): Jazykové chyby v slovenčine ako cudzom jazyku v pripravovanom akvizíčnom korpuse. In: Pekarovičová, J. – Vojtech, M. (eds.): *Studia Academica Slovaca*, 47. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 344 – 350.
- MOŠAŤOVÁ M. (2020): Hraničné prípady pri anotovaní jazykových chýb v písaných textoch učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk. In: Pekarovičová, J. – Vojtech, M. (eds.): *Studia Academica Slovaca*, 49. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 113 – 124.
- MOŠAŤOVÁ, M. (2022): *Akademické písanie (nielen) pre zahraničných študentov*. Bratislava: Stimul. Dostupné na: <https://dspace.uniba.sk/xmlui/handle/123456789/103>. (cit. 15. 11. 2023).
- MOŠAŤOVÁ, M. – GAJDOŠOVÁ, K. (2019). Annotation in the Corpus of Texts of Students Learning Slovak as a Foreign Language (ERRKORP). In: *Jazykovedný časopis*, 70/2, 345 – 357.
- MOŠAŤOVÁ, M. – VÝŠKRABKOVÁ, J. (2019): Designing tasks for developing complex language skills and cognitive competence in the distance learning of Slovak as a foreign language. In: *CALL and complexity : short papers from EUROCALL 2019*. Voillans: Research-publishing: 310 – 313. <https://doi.org/10.14705/rpnet.2019.38.1028>.
- MOŠAŤOVÁ, M. – VÝŠKRABKOVÁ, J. (2022): Reflexia dištančnej výučby slovenčiny ako cudzieho jazyka na univerzitných pracoviskách. In: Panajotov, V. – Bashir Géčová, V. (eds.): *Súčasná slovakistika – súradnice a vektory*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Sofia: Univerzita sv. Klimenta Ochridského v Sofii, 411 – 433.
- MOŠAŤOVÁ, M. – KOLLÁROVÁ, P. (eds.) (2023a): *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk v súvislostiach III. 1. zv*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. Dostupné na: https://stella.uniba.sk/texty/FIF_MK_slovencina_cudzi_jazyk_suvislosti_3_1.pdf?fbclid=IwAR2cCICxsxf7eTcRqQ_3HsxG8Zdof_CtPg5l2nene0hFCMgXGg9L0JNG4M (cit. 18. 11. 2023).
- MOŠAŤOVÁ, M. – KOLLÁROVÁ, P. (eds.) (2023b): *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk v súvislostiach III. 2. zv*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. Dostupné na: https://stella.uniba.sk/texty/FIF_MK_slovencina_cudzi_jazyk_suvislosti_3_2.pdf?fbclid=IwAR20-CBF8ajye0ROb_iPLIXGKzZdBRX_ibPI-sB9lWynkyg3BubjrIDFrPQ (cit. 18. 11. 2023).

- MOŠAŤOVÁ, M. – KOLLÁROVÁ, P. – LOS IVORÍKOVÁ, H. (2023): Negácia v písaných textoch cudzincov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk. In: Mošaťová, M. – Kollárová, P. (eds.): *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk III. 1. zv.* Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 415 – 431.
- PEKAROVIČOVÁ, J. (2015): Kultúrne a sociálne špecifiká slovenčiny ako cudzieho jazyka. In: Sedláková, M. (ed.). *Praktická didaktika slovenčiny ako cudzieho jazyka pre študentov slovakistiky*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 36 – 52.
- PEKAROVIČOVÁ, J. (2019a) *Tváre slovenskej lingvistiky v zrkadle Studia Academica Slovaca*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- PEKAROVIČOVÁ, J. (2019b): Slovakistika na univerzitách v zahraničí v retro (per)spektíve. In: Bónová, I. – Hajdučeková, I. – Jasinská, L. (eds.): *Veda bez bariér*. Košice: ŠafárikPress, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 41 – 44. Dostupné na: <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2019/FF/veda-bez-barrier-final.pdf> (cit. 18. 11. 2023).
- PEKAROVIČOVÁ, J. (2020): *Slovenčina ako cudzí jazyk – predmet aplikovanej lingvistiky*. 2. uprav. vyd. Bratislava: Stimul. Dostupné na: https://dspace.uniba.sk/xmlui/bitstream/handle/123456789/24/978-80-8127-290-5_Pekarovicova.pdf?sequence=1&isAllowed=y (cit. 18. 11. 2023).
- PEKAROVIČOVÁ, J. (2022): *Slovenčina ako cudzí jazyk – predmet aplikovanej lingvistiky*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- PEKAROVIČOVÁ, J. (2023a): Interslovanská konfrontácia v slovensko-srbskom kontexte. In: Paunović Rodić, S. – Rafaj, R. (eds.): *Slovakistika v súvislostiach: tradícia a perspektívy*. Beograd: Univerzita v Belehrade – Filologická fakulta, 623 – 635.
- PEKAROVIČOVÁ, J. (2023b): Metodické webináre ako cesta k rozvíjaniu didaktickej kompetencie. In: Szymczak Rozlach, M. – Sojda, S. – Buczek, M. (eds.): *Horyzonty slowacytyki. Literatura. Język. Dydaktyka*. Katowice: Studio NOA, Ireneusz Olsza, 349 – 358.
- PEKAROVIČOVÁ, J. – HARGAŠOVÁ, Z. (eds.) (2014): *50 rokov Studia Academica Slovaca v premenách*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- PEKAROVIČOVÁ, J. – VOJTECHOVÁ, E. (eds.) (2004): *40 rokov Studia Academica Slovaca*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. Učenie sa, vyučovanie, hodnotenie* (2022): Bratislava: Štátny pedagogický ústav. Dostupné na: <https://www.statpedu.sk/files/sk/vyskum/publikacnacinost/publikacie/spolocny-europsky-ramec-jazyky-ucenie-vyucovanie-hodnotenie-doplnujucyvydanie.pdf> (cit. 18. 11. 2023).
- Študenti z Nemecka píšú o Slovensku. Študenti zo Slovenska píšú o Nemecku. (2017): In: Pekarovičová, J. – Unger-Fischer, L. (eds.): *TANDEMBUCH*. Regensburg: Europaeum. Dostupné na: https://www.uni-regensburg.de/assets/europaeum/publikationen/tandem_bratistava_dt_210617.pdf (cit. 18. 11. 2023).
- ŠVANCAROVÁ, P. (2023): Vzdelávacie aktivity centra Studia Academica Slovaca. In: *Jazyk a kultúra*, 14/56/2023, 70 – 75. Dostupné na: <https://www.ff.unipo.sk/jak/cislo56.html> (cit. 18. 11. 2023).

Internetové zdroje

- [1] <https://fphil.uniba.sk/sas> (cit. 10. 12. 2023).
- [2] <https://zborniky.e-slovak.sk/> (cit. 20. 12. 2023).
- [3] <https://www.statpedu.sk/files/sk/vyskum/publikacnacinost/publikacie/spolocny-europsky-ramec-jazyky-ucenie-vyucovanie-hodnotenie-doplnujucyvydanie.pdf> (cit. 20. 12. 2023).
- [4] <https://fphil.uniba.sk/katedry-a-odborne-pracoviska/sas/krizom-krazom/> (cit. 20. 12. 2023).
- [5] <https://fphil.uniba.sk/katedry-a-odborne-pracoviska/sas/edicna-cinnost-publications/prva-pomoc-po-slovensky/> (cit. 13. 12. 2023).
- [6] <https://www.e-slovak.sk> (cit. 13. 12. 2023).

- [7] <https://korpus.sk/korpusy-a-databazy/korpusy-snk/errkorp/> (cit. 20. 12. 2023).
- [8] https://korpus.juls.savba.sk/errkorp_inannot.html (cit. 20. 12. 2023).
- [9] https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/sas/Prihlasky/VP_2_2023-smernica_FiF_UK.pdf (cit. 1. 12. 2023).
- [10] <https://fphil.uniba.sk/katedry-a-odborne-pracoviska/sas/studium-courses/s-ucitelmi-na-kave/> (cit. 1. 12. 2023).
- [11] <https://www.iseia.eu> (cit. 1. 12. 2023).
- [12] <https://fphil.uniba.sk/katedry-a-odborne-pracoviska/sas/lektoraty-sjak-v-zahranici/medzilektoratne-sutaze/> (cit. 1. 12. 2023).
- [13] <https://fphil.uniba.sk/katedry-a-odborne-pracoviska/sas/veda-research/tandem-regensburg-bratislava/> (cit. 12. 12. 2023).
- [14] <https://fphil.uniba.sk/sas/kroniky/> (cit. 12. 12. 2023).